I

(Zakonodavni akti)

UREDBE

UREDBA (EU) 2020/1429 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 7. listopada 2020.

o utvrđivanju mjera za održivo željezničko tržište s obzirom na izbijanje bolesti COVID-19

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 91.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ([1]),

nakon savjetovanja s Odborom regija,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ([2]),

budući da:

(1) Izbijanje bolesti COVID-19 dovelo je do naglog pada potražnje za uslugama željezničkog prijevoza. To je imalo ozbiljan učinak na željezničke prijevoznike. Učinak se počeo pokazivati već 1. ožujka 2020. i vjerojatno će trajati barem do 31. prosinca 2020. Okolnosti povezane s izbijanjem bolesti COVID-19 izvan su kontrole željezničkih prijevoznika koji se suočavaju sa znatnim problemima s likvidnošću i velikim gubitcima, a u nekim slučajevima s opasnošću od nesolventnosti.

(2) Kako bi se suzbili negativni gospodarski učinci izbijanja bolesti COVID-19, željezničkim će prijevoznicima možda biti potrebna financijska potpora. Željeznički prijevoznici možda neće moći platiti naknade za pristup željezničkoj infrastrukturi zbog izbijanja bolesti COVID 19 te bi zbog toga upravitelji infrastrukture trebali biti ovlašteni smanjiti, ukinuti ili odgoditi takve naknade. Tu bi mogućnost trebalo odobriti za razdoblje tijekom kojeg su se učinci izbijanja bolesti COVID-19 na željezničko tržište već pokazali i za razdoblje tijekom kojega se očekuje da će se pokazati, to jest od 1. ožujka 2020. do 31. prosinca 2020. („referentno razdoblje”).

(3) Na temelju članka 31. stavka 3. Direktive 2012/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća ([3]) naknade za pristup prugom koje se plaćaju upravitelju infrastrukture ne smiju biti niže od troška koji je izravno nastao kao rezultat pružanja željezničke usluge. Djelomičnim ili potpunim oslobođenjem od plaćanja naknada ili odgodom njihova plaćanja, primijenjenim na transparentan, objektivan i nediskriminirajući način na sve željezničke prijevoznike koji djeluju u sektoru željezničkog prijevoza robe i/ili sektoru željezničkog prijevoza putnika, smanjio bi se učinak izbijanja bolesti COVID-19 tijekom referentnog razdoblja. Stoga bi države članice trebale imati mogućnost ovlastiti upravitelje infrastrukture da poduzmu mjere u tu svrhu.

([1]) Mišljenje od 16. srpnja 2020. (još nije objavljeno u Službenom listu).
([2]) Stajalište Europskog parlamenta od 17. rujna 2020. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od 2. listopada 2020.
([3]) Direktiva 2012/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. studenoga 2012. o uspostavi jedinstvenog Europskog željezničkog prostora (SL L 343, 14.12.2012., str. 32.).

(4) Člankom 32. stavkom 1. Direktive 2012/34/EU dopušta se državama članicama da naplaćuju marže ako to tržište može podnijeti. Moguće je da se zbog učinka izbijanja bolesti COVID-19 smanjila sposobnost tržišnih segmenata da podnesu marže. Stoga bi države članice trebale imati mogućnost ovlastiti upravitelje infrastrukture da ponovno procijene sposobnost tržišnih segmenata da podnesu marže u svrhu mogućeg smanjenja iznosa dospjelih za referentno razdoblje.

(5) Člankom 36. Direktive 2012/34/EU predviđen je sustav naknada za rezervaciju namijenjen poticanju učinkovitog korištenja kapaciteta. U skladu s tim člankom ubiranje tih naknada obvezno je ako podnositelj zahtjeva, među ostalim željeznički prijevoznici, redovno ne koriste cijelu dodijeljenu trasu ili njezin dio. Upravitelji infrastrukture moraju u svojim izvješćima o mreži objaviti kriterije na temelju kojih se određuje takvo nekorištenje. Izbijanje bolesti COVID-19 uzrokovalo je ozbiljne smetnje u željezničkom prometu koje su dovele do raširenih otkazivanja trasa vlakova. Događaji koji su to uzrokovali nisu bili niti su sada pod kontrolom željezničkih prijevoznika. Osim toga, ti događaji doveli su do privremenog smanjenog korištenja kapaciteta. Stoga se može pretpostaviti da poticajni učinak koji bi trebale proizvesti naknade za rezervaciju u skladu s člankom 36. Direktive 2012/34/EU nije relevantan za referentno razdoblje. Države članice trebale bi stoga imati mogućnost ovlastiti upravitelje infrastrukture da ne ubiru naknade za rezervaciju za kapacitet koji je dodijeljen, ali nije korišten tijekom referentnog razdoblja, čak i ako bi se takvo nekorištenje smatralo redovitim nekorištenjem dodijeljene trase ili njezina dijela na temelju kriterija koji se sada primjenjuju.

(6) U pogledu naknada za pristup prugom, naplaćivanja marži i ubiranja naknada za rezervaciju, svako smanjenje naknada za koje su ovlaštenje dale države članice u skladu s ovom Uredbom dovelo bi do gubitaka prihoda upravitelja infrastrukture. Ti bi se gubitci prihoda u načelu nadoknadili u skladu s člankom 8. stavkom 4. Direktive 2012/34/EU. S obzirom na izvanrednu narav tih gubitaka, upraviteljima infrastrukture trebalo bi izvršiti povrat u roku kraćem od onog predviđenog u tom članku, konkretno do 31. prosinca godine koja slijedi nakon godine u kojoj je nastao gubitak.

(7) Trebalo bi provesti privremene prilagodbe uvjeta za korištenje željezničke infrastrukture te bi izvješća o mreži trebalo ažurirati i prema potrebi izmijeniti.

(8) Zbog nepredvidive i iznenadne prirode izbijanja bolesti COVID-19 nije bilo moguće pravodobno donijeti odgovarajuće mjere. Zbog toga bi ovom Uredbom trebalo obuhvatiti i razdoblje prije njezina stupanja na snagu. S obzirom na prirodu mjera predviđenih ovom Uredbom takav pristup ne dovodi do povrede legitimnih očekivanja zainteresiranih osoba.

(9) Teško je predvidjeti daljnji razvoj izbijanja bolesti COVID-19 i njezin daljnji učinak na sektor željezničkog prometa. Komisija bi trebala neprekidno analizirati gospodarski učinak izbijanja bolesti COVID-19 na taj sektor, a Unija bi trebala moći produljiti, bez nepotrebne odgode, razdoblje tijekom kojeg se primjenjuju mjere predviđene ovom Uredbom ako se nepovoljne okolnosti nastave.

(10) Kako bi se produljila valjanost mjera predviđenih u ovoj Uredbi, ako to bude potrebno i opravdano, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u vezi s produljenjem referentnog razdoblja tijekom kojeg se primjenjuju mjere predviđene ovom Uredbom. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. ([4]). Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.

(11) S obzirom na to da cilj ove Uredbe, odnosno utvrđenje privremenih pravila o ubiranju naknada za korištenje željezničke infrastrukture kao odgovor na hitnu situaciju uzrokovanu izbijanjem bolesti COVID-19, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega ili učinaka djelovanja on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji (UEU). U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.

([4]) SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

(12) Kako bi se omogućila brza primjena mjera predviđenih u ovoj Uredbi, ona bi trebala hitno stupiti na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Članak 1.

Predmet i područje primjene

Ovom se Uredbom utvrđuju privremena pravila o ubiranju naknada za korištenje željezničke infrastrukture kako je utvrđeno u poglavlju IV. Direktive 2012/34/EU. Primjenjuje se na korištenje željezničke infrastrukture za domaće i međunarodne željezničke usluge obuhvaćene tom direktivom u razdoblju od 1. ožujka 2020. do 31. prosinca 2020. („referentno razdoblje”).

Članak 2.

Smanjenje naknada za minimalni pristupni paket i naknada za rezervaciju, oslobađanje od njihova plaćanja ili odgoda njihova plaćanja

1. Neovisno o članku 27. i članku 31. stavku 3. Direktive 2012/34/EU te podložno poštovanju pravila o državnim potporama, države članice mogu ovlastiti upravitelje infrastrukture da smanje naknade za minimalni pristupni paket i za pristup infrastrukturi kojom se povezuju uslužni objekti, prema potrebi u skladu sa segmentima tržišta utvrđenima u njihovim izvješćima o mreži, da oslobode od plaćanja tih naknada ili da odgode njihovo plaćanje na transparentan, objektivan i nediskriminirajući način, ako je takvo plaćanje dospjelo ili će dospjeti tijekom referentnog razdoblja.

2. Neovisno o članku 27. Direktive 2012/34/EU te podložno poštovanju pravila o državnim potporama, države članice mogu ovlastiti upravitelje infrastrukture da ponovno procijene sposobnost tržišnih segmenata da podnesu marže u smislu članka 32. stavka 1. Direktive 2012/34/EU, u svrhu mogućeg smanjenja iznosa dospjelih za referentno razdoblje.

3. Neovisno o članku 27. i članku 36. trećoj rečenici Direktive 2012/34/EU te podložno poštovanju pravila o državnim potporama, države članice mogu ovlastiti upravitelje infrastrukture da ne ubiru naknade za rezervaciju od bilo kojeg podnositelja zahtjeva, među ostalim od željezničkih prijevoznika, za kapacitet koji je dodijeljen, ali nije korišten tijekom referentnog razdoblja. Države članice i upravitelji infrastrukture pritom moraju djelovati na transparentan, objektivan i nediskriminirajući način.

4. Neovisno o članku 8. stavku 4. Direktive 2012/34/EU te podložno poštovanju pravila o državnim potporama, države članice upraviteljima infrastrukture nadoknađuju posebne financijske gubitke koji su nastali kao rezultat primjene stavaka 1., 2. i 3. ovog članka do 31. prosinca godine koja slijedi nakon godine u kojoj je nastao gubitak. Tom se naknadom ne dovodi u pitanje obveza država članica na temelju članka 8. stavka 4. Direktive 2012/34/EU da osiguraju da u razumnom roku, koji ne premašuje pet godina, račun dobiti i gubitka upravitelja infrastrukture ostane uravnotežen.

5. Države članice obavješćuju Komisiju o mjerama poduzetima u skladu s ovim člankom najkasnije tri mjeseca od datuma stupanja na snagu ove Uredbe te obavješćuju Komisiju od naknadnim mjerama ili njihovim izmjenama. Komisija čini te informacije javno dostupnima.

Članak 3.

Prilagodbe uvjeta za korištenje željezničke infrastrukture

Upravitelji infrastrukture mijenjaju, prema potrebi i bez odgode, izvješće o mreži iz članka 27. Direktive 2012/34/EU kako bi prikazali uvjete koje primjenjuju s obzirom na mjere koje je poduzela dotična država članica u skladu s člankom 2. ove Uredbe.

Članak 4.

Regulatorno tijelo

Članak 56. Direktive 2012/34/EU primjenjuje se na smanjenje naknada za minimalni pristupni paket i naknada za rezervaciju, oslobađanje od njihova plaćanja ili odgodu njihova plaćanja iz članka 2. ove Uredbe i na prilagodbe uvjeta za korištenje željezničke infrastrukture iz članka 3. ove Uredbe u pogledu kriterija utvrđenih u člancima 2. i 3. ove Uredbe koji se primjenjuju na upravitelje infrastrukture.

Članak 5.

Produljenje referentnog razdoblja

1. Upravitelji infrastrukture dostavljaju Komisiji do 1. studenoga 2020. podatke o korištenju svojih mreža kategorizirane po segmentima tržišta, u skladu s člankom 32. stavkom 1. Direktive 2012/34/EU, za razdoblja od 1. ožujka 2019. do 30. rujna 2019. i od 1. ožujka 2020. do 30. rujna 2020.

Ako je referentno razdoblja produljeno, upravitelji infrastrukture dostavljaju Komisiji novi skup podataka kada istekne polovica produljenja referentnog razdoblja kako bi se Komisiji omogućilo da procijeni razvoj situacije tijekom produljenja referentnog razdoblja.

2. Ako Komisija na temelju podataka iz stavka 1. utvrdi da se nastavlja smanjenje razine željezničkog prometa u usporedbi s razinom u odgovarajućem razdoblju prethodnih godina i da će se to smanjenje vjerojatno nastaviti te također utvrdi, na temelju najboljih dostupnih znanstvenih podataka, da je ta situacija posljedica izbijanja bolesti COVID-19, Komisija donosi delegirane akte u skladu s člankom 6. kako bi se na odgovarajući način izmijenilo referentno razdoblje navedeno u članku 1. Svakom takvom izmjenom referentno razdoblje smije se produljiti za najviše šest mjeseci, a referentno razdoblje ne smije se produljiti dulje od 14. travnja 2022.

3. Ako u slučaju dugotrajnih posljedica izbijanja bolesti COVID-19 za sektor željezničkog prometa u Uniji to zahtijevaju krajnje hitni razlozi, na delegirane akte donesene na temelju ovog članka primjenjuje se postupak predviđen u članku 7.

Članak 6.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.

2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 5. stavka 2. dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od jedne godine počevši od 13. listopada 2020.

3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 5. stavka 2. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.

4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.

5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.

6. Delegirani akt donesen na temelju članka 5. stavka 2. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 7.

Hitni postupak

1. Delegirani akti doneseni na temelju ovog članka stupaju na snagu bez odgode i primjenjuju se sve dok nije podnesen nikakav prigovor u skladu sa stavkom 2. Prilikom priopćenja delegiranog akta Europskom parlamentu i Vijeću navode se razlozi za primjenu hitnog postupka.

2. Europski parlament ili Vijeće mogu podnijeti prigovor na delegirani akt u skladu s postupkom iz članka 6. stavka 6. U takvom slučaju Komisija bez odgode stavlja dotični akt izvan snage nakon što joj Europski parlament ili Vijeće priopće svoju odluku o podnošenju prigovora.

Članak 8.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 7. listopada 2020.

Za Europski parlament	*Za Vijeće*
Predsjednik	*Predsjednik*
D. M. SASSOLI	M. ROTH